

PIŠE: *Jadranka Lončar*
FOTO: *Tihomir Završki*

I-pismenost

Pismenost je sa svojim povijesnim, društvenim, političkim i ideološkim osobitostima uvijek bila dio neke kulture i tradicije. U današnjem informacijskom dobu ona se interpretira na sasvim nov način djelujući kao instrument globalnoga povezivanja, cjeloživotnoga učenja i novih poslovnih modela. Razvoj informatičke tehnologije donio nam je ne samo nove medije, već i nove društvene prakse te nove načine kreiranja značenja, a time i nove interpretacije pismenosti.

Koncept društva koje uči odgovor je na zahtjeve novoga doba obilježenoga globalizacijom, tehnološkim razvitkom, umrežavanjem i velikim količinama dostupnih informacija. Danas smo svi izloženi informacijskom obilju u kojemu je teško razlikovati autentične i valjane informacije od onih koje to nisu. I pitanje naravi nositelja informacije značajno utječe na našu sposobnost prepoznavanja korisnih i pouzdanih informacija. U tom kontekstu je informacijska pismenost (i-pismenost) dobila na značaju.

CJELOŽIVOTNO OBRAZOVANJE OSTVARUJE SE TEK INFORMACIJSKOM PISMENOŠĆU.

Informacijska pismenost (*information literacy*) predstavlja uviđanje potrebe za informacijom te posjedovanje znanja o tome kako naći, procijeniti i iskoristiti najbolje i najnovije informacije koje su na raspolaganju kako bi se riješio određeni problem ili donijela kakva odluka. Pri tome izvori informacija mogu biti različiti: knjige, časopisi, računala, TV, film, Internet ... Informacijsku pismenost valja razlikovati od informatičke ili računalne pismenosti (*computer literacy*) koja se definira kao sposobnost korištenja računala i računalnih programa. To znači da onaj tko je izvrstan stručnjak

Stvaranje društva znanja

Osnovni ciljevi:

- » organizirano i trajno prikupljanje dostupnih znanja
- » organizirano stvaranje novih znanja
- » povećavanje sposobnosti usvajanja znanja
- » unaprjeđenje komunikacijske infrastrukture radi pristupa znanju i njegovoj razmjeni
- » pronalaženje djelotvornih modela primjene stečenih znanja

Elementi informacijske pismenosti

- » bibliotečke kompetencije
- » medijska pismenost
- » informatička pismenost
- » digitalna pismenost

U današnjem komunikacijskom obilju, koje nas kontinuirano zapljuskuje ma gdje bili, teško je razlikovati autentične informacije od onih koje to nisu.

za računala ne mora istodobno biti i vješt u procjeni kvalitete i valjanosti informacija, dakle – informatički pismen čovjek nije nužno i informacijski pismen čovjek, dok je informatička pismenost jedan od preduvjeta informacijske pismenosti. Svojevrsna preteča informacijske pismenosti je kompetentnost u korištenju knjižnica, a danas su uz informatičku i informacijsku pismenost važne i medijska pismenost – sposobnost konzumiranja i kritičkog sagledavanja informacija dobivenih putem masovnih medija te digitalna ili internetska pismenost – sposobnost čitanja i razumijevanja hiperteksta, odnosno multimedijskih sadržaj u kojima je značenje multiplicirano kontekstom slike i teksta. Kada se, dakle, govori o pismenosti u 21. stoljeću, valja imati na umu cijeli niz vještina koje podržavaju cjeloživotno učenje. No, cjeloživotno obrazovanje ostvaruje se tek informacijskom pismošću pa se može reći kako je informacijski pismena osoba ona koja je naučila kako učiti.

O tomu koliko je pitanje informacijske pismenosti složeno i dalekosežno govori i činjenica da se danas mnogo raspravlja o informacijskoj pismenosti u kontekstu digitalnoga rascjepa (*digital divide*). Prema Unescovoj studiji iz 1994. nije riječ (samo) o produblivanju razlika između razvijenih i nerazvijenih društava, već (i) o stvaranju razlika između informacijski pismenih i nepismenih u pojedinim društvima. Obrazovni, gospodarski i politički europski sustavi uviđaju da u 21. stoljeću prosperiteta nema bez stjecanja sposobnosti pronalaženja i korištenja valjanih informacija pa je u okvirima Europske unije pokrenuto niz programa informacijskoga opismenijavanja, kao npr. NordINFOLIT u nordijskim zemljama ili Big Blue u Velikoj Britaniji.

U Hrvatskoj je, barem u načelu, prisutna svijest o potrebi usvajanja principa cjeloživotnoga učenja kao puta prema društvu znanja pa je time implicitno stvorena i potreba za programima i-pismenosti. Međutim, premda se, primjerice, u sklopu strateškoga dokumenta „Strategija razvitka RH u 21. stoljeću“ govori i o problematiki i-pismenosti u praksi je malo toga učinjeno.